JANTAR JINAK / Unexpected Amber: Strong feelingsVýstava současného jantarového šperku

13. 05. 2026 08:25

Muzeum Českého ráje v Turnově přináší českému publiku bezprostředně po litevské premiéře jedinečnou kolekci současného jantarového šperku "Unexpected Amber: Strong Feelings", prezentovanou v pobaltském letovisku Palanga od konce září 2025 do poloviny dubna letošního roku.

Turnovské muzeum nabídne v hlavní návštěvnické sezóně tuto exkluzivní přehlídku připravenou kurátorským tandemem Jurgita Ludavičienė (Litva) a Heidemarie Herb (Německo/Itálie), a potvrzuje tak i v jubilejním 140. roce své existence roli evropského šperkařského centra. Spolupráce s dr. Ludavičienė, hlavní kurátorkou Litevského národního muzea umění ve Vilniusu (Lithuanian National Museum of Art), navázalo naše muzeum díky setkání na loňské přehlídce "Mnichovský týden šperku" (Munich Jewellery Week), kam byla kurátorka Lenka Laurynová přizvána jako členka poroty Ceny Herberta Hofmanna (Herbert-Hofmann-Prize), pro niž vybírala finalisty právě J. Ludavičienė. K dokreslení její odborné erudice budiž připomenuto, že přitom musela posoudit díla 789 přihlášených umělců z 51 zemí, aby porotě předložila výsledný výběr nejlepších prací čítající 62 autorů.

S nápadem zaměřit se na současné šperky pracující s tak tradičním materiálem, jaký jantar představuje, přišla už v roce 2015 šperkařská výtvarnice Heidemarie Herb, která tehdy sestavila putovní kolekci prezentovanou pod názvem *Amber Chamber* (Jantarová komnata) v Lucembursku, Polsku, Rakousku, Itálii, Litvě a USA. Kurátorská koncepce přitom tehdy svedla dohromady autory, pro které byl jantar materiálem důvěrně známým, i šperkaře, kteří se do jeho zpracování pustili poprvé.

Na aktuálně probíhajícím pokračování tohoto výstavního projektu nazvaném *Unexpected Amber: Strong Feelings* se společně s H. Herb podílela už i J. Ludavičienė, se kterou jsme připravili českou reprízu výstavy. Její premiéra se s ohledem na materiálové zaměření odehrála příznačně v Muzeu jantaru v litevském lázeňském městečku Palanga na pobřeží Baltského moře (Palanga Amber Museum), kde byla zahájena 26. září 2026; prakticky ihned po uzavření litevské expozice

19. dubna se kolekce přesunula do Turnova, kde bude za účasti obou kurátorek zpřístupněna 21. května.

Výstavní kolekci tvoří na 90 šperků dvacítky umělců zvučných jmen z devíti zemí, kteří s jantarem – tradičním materiálem upomínajícím na dávné evropské a litevské mýty a legendy – pracují nekonvenčním způsobem. Na výstavě se přitom opět sešli autoři, kteří používají jantar ve své tvorbě dlouhodobě se šperkaři, kteří se s tímto materiálem dosud nesetkali. Kurátorský výběr zahrnuje také zcela nová díla, která budou výstavně prezentovaná poprvé.

Autorská sestava slibuje výběr toho nejlepšího ze současného evropského studiového šperku. Mezi vystavujícími autory nacházíme také jména turnovskému publiku velice dobře známá z předchozích šperkařských sympozií: Georg Dobler, Slawomir Fijalkowski, Helfried Kodré, Judy McCaig, Peter Skubic či dva účastníci posledního setkání v roce 2024, holandský šperkař a dlouholetý pedagog oboru šperk a design na univerzitě v Düsseldorfu Herman Hermsen a belgický výtvarník Peter Vermandere.

„Originální název výstavy Unexpected Amber: Strong Feelings (doslova Neočekávaný jantar: silné emoce) v sobě vedle překvapivých autorských pojetí nese také neočekávanost přirozených setkání s jantarem vyplavovaným na baltské pobřeží, která jsou strůjcem intenzivních zážitků. Silné prožitky doprovázejí rovněž legendu z řecké mytologie vysvětlující původ jantaru: ten se prý zrodil ze slz Hélioven, sester Faethóna, syna boha slunce Hélia, který ve své pýše vymohl na otci řízení jeho nebeského zlatého vozu. Nezkušený mladík však rychle ztratil kontrolu nad okřídlenými koňmi táhnoucími vůz a rozlícený Zeus domýšlivého mladíka bleskem srazil z nebes, aby zabránil zničení světa žárem zlatého vozu. Tento starodávný příběh tedy pojí jantar s emocemi jako závist, pýcha a zármutek – pocity, které hluboce formují lidskou duši“, doplnily autorky výstavy Heidemarie Herb podílela a Jurgita Ludavičienė.

Nejznámější lokalitou výskytu jantaru je právě oblast Baltu. Litevská mytologie spojuje zrod jantaru s příběhem bohyně Jūratė, žijící v honosném jantarovém paláci na dně Baltského moře, která se zamilovala do obyčejného rybáře a zaplatila za to zničením svého paláce a zlomeným srdcem. Její otec, bůh hromu Perkūnas nerovné lásce nepřál a milence zničil svými hromy a blesky, které zároveň roztříštily nádherný podmořský palác a krásnou bohyni v troskách navždy uvěznily. Podle legendy tak moře rozbouřené Jūratiným nářkem vyplavuje jantarové úlomky původního paláce a také kousky jantaru v podobě slz, které jsou prý slzami Jūratinými. Pro Litevce tedy jantar symbolizuje nenaplněnou lásku a nezlomnou oddanost.

„Z uvedeného je patrné, kolik vášně dokáže tato zkamenělá pryskyřice vzbudit: lásku, nenávist, žárlivost, smutek, vzdor i pýchu. Také umělci jsou jantarem hluboce zasaženi: buď si ho cení, anebo jím pohrdají“, doplnila Lenka Laurynová, kurátorka výstavy

Vystavující umělci:
Georg Dobler (DE), Slawomir Fijalkowski (PL), Ieva Grigienė (LT), Anna Heindl (AT), Herman Hermsen (NL), Heidemarie Herb (DE), Giedymin Jablonski (PL), Margit Jäschke (DE), Karina Kazlauskaitė (LT), Deimantė Kiesutė (LT), Helfried Kodrè (AT), Namkyjunk Lee (KR), Judy McCaig (UK), Vita Pukštaitė-Bružė (LT), Wolfgang Rahs (AT), Paulius Rukas (LT), Peter Skubic (AT) (on loan by Beate Möllering), Graziano Visintin (IT), Barbara von Taeuffenbach (DE), Susanne Elstner (DE), Peter Vermandere (BE)

Výstava pod názvem *Jantar jinak* bude v Klenotnici Muzea Českého ráje v Turnově k vidění do konce září, kdy ji nahradí prezentace účastníků letošního 28. mezinárodního sympozia současného šperku.

zdroj: Mgr. Lenka Laurynová, kurátorka sbírkových fondů výtvarného umění a šperku; tel.: 778 483 453; laurynova@muzeum-turnov.cz